

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/15/2018
Identifikačné číslo spisu: 7018200591
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7018200591.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD., v právnej veci sťažovateľky (pôv. žalobkyňa): B. L. nar. XX.XX.XXXX v meste C., Ukrajina, naposledy bytom v meste C. Ukrajina, t. č. v obci G., Slovenská republika, zastúpená Mimovládnu organizáciou - občianske združenie Marginal so sídlom Mlynské Luhy 3, 821 05 Bratislava, pracovisko Hlavná 68, 040 01 Košice, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková ul. č. 6, Bratislava, o správnej žalobe vo veci azylu zo dňa 08.06.2018 proti rozhodnutiu žalovaného ČAS: MU-PO-36-18/2018-Ž zo dňa 18.04.2018, o kasačnej sťažnosti sťažovateľky proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5SaZ/54/2018-49 zo dňa 13. septembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5SaZ/54/2018-49 zo dňa 13. septembra 2018 m e n í t a k , ž e r o z h o d n u t i e ž a l o v a n é h o Č A S : M U - P O - 3 6 - 1 8 / 2 0 1 8 - Ž z o d ň a 1 8 . 0 4 . 2 0 1 8 o n e u d e l e n í a z y l u z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Sťažovateľke nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím ČAS: MU-PO-36-18/2018-Ž zo dňa 18.04.2018 žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil sťažovateľke azyl.

2. Z administratívneho konania je zrejmé, že sťažovateľka dňa 18.01.2018 počas povoleného pobytu na území SR požiadala pred pracovníkmi Oddelenia azylu Policajného zboru Humenné o udelenie azylu na území Slovenskej republiky z dôvodu, že život na Ukrajine si skrz zdravotný stav, ako aj pretrvávajúci vojnový konflikt na Ukrajine nevie predstaviť a svoju rodinu má na území Slovenska. Je rozhodnutá trvale zostať na území Slovenskej republiky pre svoj vysoký vek, zdravotný stav a v neposlednom rade

pre prítomnosť celej rodiny na Slovensku. Pri vstupnom pohovore uviedla, že v krajine pôvodu voči nej nikdy nebolo a nie je vedené trestné konanie, nikdy nemala žiadne problémy s políciou alebo inými oficiálnymi orgánmi polície, nikdy nebola členkou politickej strany, hnutia alebo inej organizácie. Krajinu pôvodu opustila z dôvodu zlej bezpečnostnej situácie v Doneckej oblasti. Požiadať opäť o azyl sa rozhodla z dôvodu, že v nemocnici na Slovensku ju nechcú liečiť a vyšetrovať z dôvodu, že má inú kartu poistenca ako občan Slovenskej republiky. V zdravotníckych zariadeniach sa obávajú, že úkony, ktoré urobia, nebudú poisťovňou hradené. Z uvedeného dôvodu mávala problémy s výdajom liekov, ktorý vždy riešili rodinní príslušníci. Stále plače, veľmi ju to znervózňuje. Do obchodu, ku kaderníkovi a do lekárne potrebuje osobu na sprievod. Na Slovensku žije už celá jej rodina, a to dcéra s manželom Slovákom, dvaja vnuci a jej syn, ktorému tiež bola poskytnutá doplnková ochrana. Chce zostať žiť na Slovensku. Na Ukrajine jej nikdy nebola poskytovaná taká zdravotná starostlivosť ako na Slovensku, lieky boli nedostupné, drahé a nemohla si ich dovoliť. Požiadala o azyl z humanitných dôvodov, nakoľko sa jej zdravotný stav počas štyroch rokov zhoršil.

3. Žalovaný v rozhodnutí uviedol, že dňa 15.06.2015 nebol žalobkyni rozhodnutím Migračného úradu ČAS: MU-284-38/PO-Ž-2014 udelený azyl, ale bola jej poskytnutá doplnková ochrana na dobu jedného roku. Rozhodnutím ČAS: MU-PO-74-9/2014-Ž zo dňa 04.05.2016 bola doplnková ochrana predĺžená s platnosťou do 05.05.2018.

4. Žalovaný uzavrel, že na základe výpovede žiadateľky a všetkých dostupných informácií je zrejme, že nespĺnila zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky. Z výpovede žiadateľky je zrejme, že v krajine pôvodu nečelila žiadnym takým problémom alebo žiadnemu takému konaniu zo strany neštátnych pôvodcov, ktoré by mohlo byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. e)/bod 3 zákona o azyle, teda neprišla do žiadnych problémov, ani konfliktov so žiadnymi fyzickými, či právnickými osobami, ani so žiadnymi inými neštátnymi štruktúrami a na takéto problémy sa v priebehu konania o udelenie azylu ani neodvolávala, teda počas svojho pobytu v krajine pôvodu objektívne nečelila žiadnej perzekúcii zo strany neštátnych pôvodcov. Obdobne z jej výpovede je zrejme, že v krajine pôvodu nečelila žiadnemu takému konaniu ani zo strany štátnych orgánov, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle, t. j. závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení postihujúci jednotlivca podobným spôsobom a toto nebolo preukázané ani z hľadiska náboženských dôvodov, ako to vyplýva zo zákona o azyle a Ženevského dohovoru.

5. Žalovaný v odôvodnení rozhodnutia, s poukazom na to, že žalobkyňa požiadala o udelenie azylu aj z humanitných dôvodov, uviedol, že žalobkyňa v stanovisku vo vzťahu k udeleniu azylu z humanitných dôvodov poukázala na vyšší vek, zhoršený zdravotný stav, nesamostatnosť a odkázanosť na svojich blízkych žijúcich na Slovensku, na jej problémy vyplývajúce z diagnózy diabetes mellitus II. typu, ktoré vyžadujú zdravotnú starostlivosť, ktorá nie je žiadateľke odopieraná, ale poskytovaná. Žalovaný uzavrel (s poukazom na to, že podľa lekárskeho správ nie je žalobkyni podávaný inzulín, ale jej liečba je realizovaná formou liekov a v konečnom dôsledku vždy boli žalobkyni vydané lieky a pomôcky podľa predpisu lekára), že nezistil okolnosti odôvodňujúce udeliť azyl z humanitných dôvodov.

II.

Konanie na krajskom súde

6. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľka domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného ČAS: MU-PO-36-18/2018-Ž zo dňa 18.04.2018 o neudelení azylu, ktorým žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle.

7. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku v rozsahu podanej žaloby uviedol, že:

- žalovaný náležitú svojou správnu úvahou objasnil, prečo v prípade žalobkyne nie sú splnené podmienky pre udelenie azylu v zmysle § 8 zákona o azyle. V prípade žalobkyne nebola preukázaná opodstatnenosť jej obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z

dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Navyše z jej výpovede vyplýva, že v krajine pôvodu nečelila žiadnym problémom zo strany štátu alebo neštátnych pôvodcov, ktoré by mohlo byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) a § 2 písm. e) bod 3 zákona o azyle. V prípade žalobkyne neboli preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, keďže objektívne nebola vystavená žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátu, resp. zo strany neštátnych pôvodcov v zmysle zákona o azyle, ani Ženevskej konvencie,

- s názorom žalovaného, že neboli preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine sa stotožňuje,
- z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, z akých dôkazných prostriedkov žalovaný pri svojom rozhodovaní vychádzal, riadne zistil skutkový stav, z ktorého následne vychádzal pri svojom rozhodovaní o tom, či u žalobkyne existujú dôvody pre udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle,
- k námietke neudelenia azylu z humanitných dôvodov uviedol, že dôvod, pre ktorý žalovaný azyl z humanitných dôvodov neudelil, odôvodnil dostatočne a navyše žalobkyni z dôvodu zlého zdravotného stavu poskytol doplnkovú ochranu. Záver žalovaného vo vzťahu k dôvodom neudelenia azylu z humanitných dôvodov je presvedčivý a udržateľný,
- dôvody uvedené žalobkyňou v správnej žalobe, že správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav veci, nevykonal náležité dokazovanie, vec nesprávne právne posúdil a rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, neobstoja, preto správny súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správnu žalobu zamietol.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

8. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Sťažovateľka v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. ako dôvody podania kasačnej sťažnosti uviedla, že krajský súd:

- nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

10. Sťažovateľka najmä uviedla, že:

- že za obdobie uplynulých štyroch rokov, odkedy žiadala prvý krát o udelenie azylu, sa jej zdravotný stav výrazne zhoršil, je staršia osoba, v dôchodkovom veku a trpí viacerými zdravotnými problémami, o čom svedčia aj potvrdenia o zdravotnom stave a viacnásobnej hospitalizácii, má zdravotné problémy pre chronickú cisticídu, kolitídu hrubého čreva, cholelithopatiu, inkontinenciu moču, varixy a predovšetkým ide o osobu trpiacu cukrovkou 2. typu,
- komplikácie s liečbou, resp. s vydávaním liekov skľučujúco pôsobia na jej zdravotný a psychický stav,
- žalovaný nedostatočne zistil skutkový stav veci a nevykonal náležité dokazovanie, a to najmä tým, že nevyhodnotil správy a stanoviská ošetrovujúcich lekárov k zdravotnému stavu žalobkyne, ktoré mal k dispozícii pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie azylu,
- žalovaný sa s uvedenými lekáorskými správami nevysporiadal, v napadnutom rozhodnutí je minimálna

zmienka o tom, ako tieto lekárske správy správny orgán vyhodnotil, neuviedol akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie o neudelení humanitného azylu,

- žalovaný nezdôvodnil, prečo azyl z humanitných dôvodov neudelil, napriek tomu, že sťažovateľka v priebehu administratívneho konania uviedla aj humanitné dôvody - zjavne zhoršený zdravotný stav, staroba,

- odklonil sa od judikatúry Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 1Sža/34/2008),

- poukázala na to, že je staršia osoba, trpiaca zdravotnými problémami, predovšetkým, ako osoba trpiaca cukrovkou 2. typu - Diabetes Mellitus, vyžadujúca sa zvýšenú zdravotnú starostlivosť, na nutnosť individuálneho prístupu k liečbe, stálu zdravotnú starostlivosť a aktívny kontakt s ošetrovateľom,

- poukázala na komplikácie pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti ako osobe s doplnkovou ochranou v súvislosti najmä s odmietaním zo strany lekárov, ktorí ju kvôli „ružovej kartičke“ nechcú ošetriť, a to kvôli zložitému spôsobu vykazovania zdravotných úkonov, čo je spôsobuje traumou.

11. Sťažovateľka vzhľadom na nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom navrhla, aby kasačný súd rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného, o neudelení azylu pre jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

B)

12. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti k neudeleniu azylu z humanitných dôvodov uviedol, že sa v napadnutom rozhodnutí dostatočným spôsobom vysporiadal so zdravotným stavom sťažovateľky, ako aj so skutočnosťou, prečo neudelil azyl z humanitných dôvodov. Na základe zdravotných dôvodov bola žalobkyni udelená doplnková ochrana, ktorá ju oprávňuje na prístup k zdravotnej starostlivosti v rozsahu verejného zdravotného poistenia, ako to garantuje § 27c ods. 3 zákona o azyle,

- problém s prístupom k zdravotnej starostlivosti po preukázaní sa ružovou zdravotnou kartou, ktorú vystaví migračný úrad považuje žalovaný za nedôvodný, nakoľko po počiatočných problémoch pri komunikácii s lekárom, je sťažovateľke poskytovaná zdravotnícka starostlivosť, ktorú sťažovateľka hodnotí kladne, o čom svedčia aj lekárske správy založené v spise,

- poukázal na skutočnosť, že sťažovateľke bolo rozhodnutím ČAS: MU-PO-104-9/2018-Ž zo dňa 10.05.2018 predĺžené poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu dvoch rokov od nadobudnutia jeho právoplatnosti, čo žalovaný považuje za dostatočné,

- k neudeleniu azylu z humanitných dôvodov uviedol, že sťažovateľku nemožno považovať za neúspešnú žiadateľku, keďže jej bola v predchádzajúcom konaní poskytnutá medzinárodná ochrana vo forme doplnkovej ochrany, a najmä vzhľadom na predĺženie jej doplnkovej ochrany jej v žiadnom prípade v súčasnosti nehrozí návrat do krajiny pôvodu,

13. Žalovaný navrhol kasačnému súdu, aby kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

14. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 492 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je s časti dôvodná a napadnutý rozsudok krajského súdu je v zmysle § 462 ods. 2 S.s.p. potrebné zmeniť tak, že ruší preskúmané rozhodnutie v časti o neudelení azylu a vec

žalovanému vracia na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 30.01.2019 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Ustanovenie § 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

Podľa ust. § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle ministerstvo pri posudzovaní dôvodov prenasledovania vychádza z toho, že skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodene charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu.

Podľa § 39 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo vytvára v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie cudzincov a starostlivosť o nich, pritom zohľadňuje osobitné potreby zraniteľných osôb zistené na základe individuálneho posúdenia ich stavu; vhodnými podmienkami sa rozumie aj prijímanie primeraných opatrení na zabránenie útokom a násilliu, ako aj poskytnutie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi. Zraniteľnými osobami sa na účely tohto ustanovenia rozumejú najmä maloleté osoby, zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby so závažným ochorením, osoby s duševnou poruchou a osoby, ktoré boli podrobené mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického násillia, fyzického násillia alebo sexuálneho násillia.

15. Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z

prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

16. V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

17. Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti, a to v oboch prípadoch v dobe podania žiadosti o azyl, teda spravidla v dobe bezprostredne nasledujúcej po odchode z krajiny pôvodu, (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sža/41/2009 zo dňa 04.08.2009).

18. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má žalovaný len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol, pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by žalovanému vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sža/34/2009 zo dňa 01.07.2009).

19. V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom konania pred kasačným súdom bol rozsudok krajského súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba proti rozhodnutiu žalovaného o neudelení azylu sťažovateľke. Preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj rozhodnutie žalovaného, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky v podanej žalobe a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

20. Kasačný súd po preskúmaní spisového materiálu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovaného dospel k záveru, že kasačné námietky sťažovateľky týkajúce sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorým žalovaný odôvodňuje neudelenie azylu z humanitných dôvodov pre nedostatok dôvodov a nedostatočne zistený skutkový stav s poukazom na odklon od ustálenej praxe kasačného súdu sú dôvodné.

21. K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 09.04.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

23. Kasačný súd poukazuje aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Sža/73/2008 zo dňa 27. mája 2008, v ktorom uviedol, že „dôveryhodnosť osoby žiadateľa odporca posudzuje vzhľadom na nedostatok listinných dokladov a dokumentov, ktorými by preukázal svoju totožnosť, resp. ktorými by preukázal pravdivosť svojich tvrdení o prenasledovaní v krajine pôvodu v nadväznosti na celkové správanie navrhovateľa v priebehu administratívneho konania. Na preukázaní pravdivosti tvrdení musí záležať predovšetkým žiadateľovi o azyl, preto jeho vyhlásenia musia byť ucelené a rozumné, nesmú

protirečiť všeobecne známym faktom o krajine pôvodu a svojim konaním nesmie zadávať dôvod na spochybňovanie dôveryhodnosti svojej osoby.“

24. Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú. Rovnako nie je povinnosťou žiadateľa o azyl svoje obavy z prenasledovania podradiť pod konkrétny dôvod v zmysle zákona o azyle. To je úlohou posúdenia správneho orgánu.

25. Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať. Najvyšší súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 1SžA 4/2012 zo dňa 28.02.2012, v ktorom uviedol, že „posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.“

26. Z administratívneho spisu je podľa názoru kasačného súdu zrejmé, že žalovaný nepreukázal nedôveryhodnosť sťažovateľky vo výpovediach, táto bola konzistentná. Z uvedeného dôvodu bolo preto potrebné z výpovedí sťažovateľky vychádzať.

27. Primárnym dôvodom neudelenia azylu sťažovateľke ako žiadateľke o azyl bolo nespĺnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. S takýmto záverom bolo možné súhlasiť.

28. Sťažovateľka žiadosť o udelenie azylu odôvodňovala obavou o svoj život a z dôvodu zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie, ako aj z dôvodu eskalácie napätia medzi vládnymi silami a povstaleckými ozbrojenými zložkami v Doneckej oblasti, odkiaľ pochádza. Žalovaný za účelom posúdenia situácie na Ukrajine využil informácie z analýz Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce Migračného úradu č. p. MÚ-ODZS-2018/000180-004 zo dňa 23.02.2018 a MÚ-ODZS-2018/000180-008 zo dňa 08.03.2018, MÚ-ODZS-2018/000072-002 a konštatoval, že z uvedených zdrojov je zrejmé, že bezpečnostná situácia v juhovýchodných regiónoch Ukrajiny - Doneck a Luhansk ostáva naďalej veľmi nestabilná a v dôsledku prebiehajúcich konfliktov medzi ukrajinskými ozbrojenými silami a ozbrojenými separatistami podporovanými Ruskom. OSN odhaduje, že konflikt má za následok približne 10 100 úmrtí a vnútorné vysídlenie 800 000 až 1 000 000 obyvateľov trvalo žijúcich v oblastiach kontrolovaných vládou Ukrajiny. Práve bezpečnostná situácia v krajine pôvodu sťažovateľky bola dôvodom, pre ktorý jej bola poskytnutá a neskôr aj predĺžená doplnková ochrana.

29. Bezpečnostná situácia v krajine pôvodu, dokonca vojnový konflikt v krajine pôvodu však nie sú dôvodmi v zmysle zákona o azyle relevantnými pre udelenie azylu. Z výpovede sťažovateľky je zrejmé, že v krajine pôvodu nečelila žiadnemu takému konaniu zo strany štátnych orgánov, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle, t. j. závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení postihujúci jednotlivca podobným spôsobom a toto nebolo preukázané ani z hľadiska náboženských dôvodov, ako to vyplýva zo zákona o azyle a Ženevského dohovoru. Rovnako tak nečelila ani žiadnym takým problémom alebo žiadnemu takému konaniu zo strany neštátnych pôvodcov, ktoré by mohlo byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. e) bod 3 zákona o azyle, teda neprišla do žiadnych problémov, ani konfliktov so žiadnymi fyzickými, či právnickými osobami, ani so žiadnymi inými neštátnymi štruktúrami a na takéto problémy sa v priebehu konania o udelenie azylu ani neodvolávala, teda počas svojho pobytu v krajine pôvodu objektívne nečelila žiadnej perzekúcii zo strany neštátnych pôvodcov. S poukazom na to, že azyl je špecifickým právnym inštitútom, na základe ktorého sa poskytne adekvátna ochrana len tej fyzickej osobe, ktorá spĺňa zákonom stanovené podmienky - teda

opodstatnené obavy pred reálne prebiehajúcou perzekúciou osôb, ktoré majú určité presvedčenie, a to buď zo strany štátu alebo neštátnych pôvodcov, žalovaný podľa kasačného súdu uzavrel v súlade so zákonom a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, že v prípade sťažovateľky nebola preukázaná opodstatnenosť jej obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o právnom postavení utečencov a § 31 ods. 1 zákona o azyle.

30. Najvyšší súd sumarizuje, že na základe dokazovania vykonaného žalovaným je možné prijať záver, že sťažovateľka nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10 zákona o azyle, preto rozhodnutie o neudelení azylu podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle obstojí.

31. Je zrejmé, že žalovaný ako aj krajský súd sa zaoberali vecou sťažovateľky ohľadne ustálenia, či spĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10 zákona o azyle pre udelenie azylu veľmi podrobne. Vysvetlili, prečo nie je daný žiaden z dôvodov udelenia medzinárodnej ochrany podľa § 8 alebo 10 zákona o azyle. Kasačný súd s ich posúdením prípadu sťažovateľky sa stotožňuje. Najmä zdôrazňuje, že žalovaný v tejto veci zhromaždil veľké množstvo podkladov a uskutočnil dokazovanie obsahom správ o krajine pôvodu, ktorých relevanciu nespochybňuje ani sťažovateľka.

32. Kasačný súd však vyhodnotil za predčasný záver žalovaného, že sťažovateľku nie je možné považovať za osobu, hodnú udelenia azylu z humanitných dôvodov. V súvislosti s posudzovaním zdravotného stavu sťažovateľky ako aj jej veku, kasačný súd poukazuje na vykonávacie nariadenie ministra vnútra SR z 21.02.2014 k zákonu o azyle, kde je v článku 13 uvedené, že za humanitné dôvody sa považujú najmä prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť. Sťažovateľke bola síce poskytnutá doplnková ochrana, ktorá jej bola aj predĺžená, nič to nemení na skutočnosti, že sťažovateľka je neúspešnou žiadateľkou o azyl.

33. Sťažovateľka podala žiadosť o azyl aj z humanitných dôvodov, a to s poukazom na svoj vyšší vek (rok narodenia 1949), zhoršený zdravotný stav a s tým súvisiace zdravotné problémy (chronická cisticída, kolitída hrubého čreva, cholecystopathia, inkontinencia moču, varixy a cukrovka 2. typu), nesamostatnosť a odkázanosť na svojich príbuzných momentálne žijúcich na území Slovenskej republiky, poukázala na komplikácie s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v súvislosti so statusom jej osoby, ktorej bola poskytnutá doplnková ochrana, ktoré majú skľučujúci vplyv na jej celkový zdravotný a psychický stav.

34. Námiatku sťažovateľky, že žalovaný nedostatočne zistil skutkový stav veci a nevykonal náležité dokazovanie ohľadne zdravotného stavu sťažovateľky, tým, že nevyhodnotil správy a stanoviská ošetrovujúcich lekárov, hoci nimi disponoval, pričom závery žalovaného o tom, že sťažovateľke nemožno udeliť azyl z humanitných dôvodov je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, vyhodnotil kasačný súd za dôvodnú.

35. Vzhľadom na predložené lekárske správy (potvrdenie o zdravotnom stave zo dňa 23.10.2017, prepúšťacia správa Ústrednej vojenskej nemocnice Ružomberok - fakultná nemocnica zo dňa 25.05.2017) je kasačný súd názoru, že záver žalovaného, že sťažovateľke nie je možné udeliť azyl z humanitných dôvodov, vzhľadom na to, že jej zdravotný stav a choroby, ktorými trpí sú primerané veku, je predčasný, ale hlavne nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Žalovaný totiž neuviedol ako sa so sťažovateľkou predloženými lekáorskými správami vysporiadal, čo z nich zistil, aké boli závery lekárov, nekonkretizoval z čoho usúdil, že choroby, ktorými sťažovateľka trpí sú primerané veku. Nevyvrátil tvrdenie sťažovateľky, že jej zdravotný stav sa zhoršuje a že na jej zhoršujúci sa psychický stav majú vplyv aj komplikácie s poskytovaním poprípade s nedostupnosťou zdravotnej starostlivosti v súvislosti s jej statusom osoby s doplnkovou ochranou, neuviedol, prečo zdravotný stav sťažovateľky, ktorý bol dôvodom jej žiadosti o udelenie azylu z humanitných dôvodov neskúmal podrobnejším dokazovaním s cieľom zistenia jeho aktuálneho stavu.

36. K poskytnutiu humanitného azylu kasačný súd uvádza, že z dikcie zákona (vzhľadom na správne uváženie) vyplýva, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok a súdy, ktoré preskúmavajú rozhodnutia Ministerstva vnútra - Migračného úradu (v texte „žalovaný“), neurčujú žalovanému, ktoré dôvody má považovať za dostatočné pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, a teda ani zrušovať jeho rozhodnutia preto, že nepovažoval za dostatočný dôvod niektorý, ktorý by z pohľadu súdu takýmto mal byť. Súdny prieskum je obmedzený len na kontrolu toho, či je rozhodovanie žalovaného v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavne zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10SžA/41/2015 zo dňa 03.02.2016, v ktorom obdobne uviedol, že „Na námietku navrhovateľa, že odporca nezhodil možnosť udelenia azylu navrhovateľovi z humanitárnych dôvodov uvedených v § 9 zákona o azyle odvolací súd uvádza, že vlastné rozhodnutie udeliť či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy odporcu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu vyplýva, že dôvody navrhovateľa boli vyhodnotené a individuálne posúdené, pričom nebola zistená reálna hrozba vážneho bezprávia. Z uvedeného dôvodu navrhovateľ nespadá do žiadnej kategórie osôb, ktoré potrebujú nejakú formu medzinárodnej ochrany, a preto odporca v jeho prípade nepovažoval za potrebné mu poskytnúť akúkoľvek formu ochrany. Pokiaľ teda odporca nepovažoval dôvody navrhovateľa pre udelenie azylu za takú subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, pričom túto úvahu uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, nebolo možné považovať uvedenú námietku navrhovateľa za dôvodnú.“

37. V danom prípade však kasačný súd uvádza, že sťažovateľka požiadala o humanitný azyl, ktorý odôvodnila tým, že je osobou so zlým zdravotným stavom, ktorý sa zhoršuje, ale žalovaný dôvod, pre ktorý humanitárny azyl neudelil, neodôvodnil dostatočne, naopak odôvodnil ho stroho, z dôvodu, že sťažovateľka trpí chorobami, ktoré sú primerané veku, pričom tieto nekonkretizoval ani sa nezaoberal lekárskymi správami, ktorými disponoval, naviac argumentoval tým, že je úspešnou žiadateľkou o azyl, nakoľko jej bola poskytnutá doplnková ochrana.

38. V zmysle § 39 zákona o azyle zraniteľnými osobami sa na účely tohto ustanovenia rozumejú najmä maloleté osoby, zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby so závažným ochorením, osoby s duševnou poruchou a osoby, ktoré boli podrobené mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického násillia, fyzického násillia alebo sexuálneho násillia.

39. Kasačný súd na tomto mieste považuje za dôležité zdôrazniť, že zdravotne postihnuté osoby, staršie osoby, osoby so závažným ochorením patria medzi významné znaky zraniteľnej osoby, rovnako tak prípady traumatizovaných neúspešných žiadateľov o azyl patria medzi dôvody hodné udelenia azylu z humanitných dôvodov, a preto kasačný súd považuje rozhodnutie žalovaného o neudelení humanitného azylu sťažovateľke nie len za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ale súčasne za nedostatočne objasnené ohľadne zdravotného stavu sťažovateľky. Žalovaný totiž v dôvodoch rozhodnutia uvádza, že v zmysle Nariadenia ministra vnútra SR č. 34 z 21.01.2014 o postupe migračného úradu MV SR pri vykonávaní zákona o azyle sa za humanitné dôvody, na základe ktorých migračný úrad môže udeliť azyl považujú: „najmä prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť“. Napriek tomu, že v prípade sťažovateľky podľa kasačného súdu ide o neúspešnú žiadateľku o azyl, ktorú je možné vzhľadom na jej vek a zdravotný stav považovať za traumatizovanú osobu, ktorej návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné psychické útrapy, žalovaný učinil záver, ktorý vyhodnotil kasačný súd ako predčasný a nedostatočne objasnený, vykazujúci znaky ľubovôle pri posudzovaní kritérií, ktorými sa žalovaný, ako tvrdí v dôvodoch rozhodnutia, zaoberal, vo výsledku sa to však prejavilo predčasným a ničím nepodloženým záverom, že sťažovateľka trpí chorobami primeranými jej veku, ktoré sú na území SR liečené v prípade potreby aj formou hospitalizácie, s ktorým sa kasačný súd nemohol stotožniť.

40. Kasačný súd na základe vyššie uvedených dôvodov konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení azylu z humnaitných dôvodov považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie žalovaného o neudelení azylu trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, že rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení azylu zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

41. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľke, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, nárok na náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože výslovne uviedla, že si ich náhradu neuplatňuje.

42. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.